lh=k|sf:b:g=# $*÷@)&#÷)&$
lh=x:b:g=# @÷@)&$÷)&%

hglgu/fgL

;fKtflxs

व्यवसायीक पत्रकारीता लोकतन्त्रको आधार,
सम्वृद्ध र विकासको साझेदार

Jananigrani Weekly

जनप्रिय टेलर्स
JANAPRIYA TAILORS
बागलुङ बजार
प्रो. सुजन परियार
मो. ९८४७६५३५५१
सुट स्पेशलिष्ट
विवाह एव अफिसियल बैंकिङ्ग कोट, पाइन्ट, सर्ट डिजाइनमा सिलाउने एव रेडीमेट कोट पाइन्ट पाइने ठाउँ। ब्रान्डेड कपडा Raymond, O.C.M., Digjam Vimal. Siyarns एव Original कटराई पाइने ठाउँ। सबै बोर्डिङ्ग, स्कुलका ड्रेस सिलाई एव लेडिज कुर्था सुरुवाल पिस एव थानको कुर्था सुरुवाल फेसनेवल सिलाउनुका सथै बिक्री गर्ने ठाउँ।

वर्ष ७, अंक ७ साउन १४ गते आइतबार २०८०, 30 July Sunday 2023 नेपाल सम्वत ११४३, पृष्ठ ६ मूल्य रु. ८।-

खाजा खान होटल पुगेका प्रहरी वरिष्ठ सई मृत्त फेला

होटल संचालक आमा छोराले हत्या गरेको प्रहरीको निश्कर्ष

जननिगरानी संवाददाता
बागलुङ

होटलमा मृत्त अवस्थामा भेटिएका बरिष्ठ प्रहरी नायव निरीक्षक उज्जल पौडेलको हत्या भएको प्रहरीले प्रारम्भिक निष्कर्ष निकालेको छ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय बागलुङले बुधबार प्रेस विज्ञप्ती प्रकाशित गरेर बडिगाड गाउँपालिकाको भिमगिठे प्रहरी चौकीका प्रमुख पौडेलको कुटपिट गरेर हत्या गरिएको बताएको हो । सोमबार राती खाजा खान बडिगाड गाउँपालिका-६ खाल बजारमा रहेको आशा होटल तथा खाजा घरमा पुगेका पौडेल राती २ बजे मृत्त फेला परेका थिए ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय बागलुङका सूचना अधिकारी (प्रहरी नायव उपरीक्षक) मदन केसीले पौडेललाई कुटपिटपछि बेहोस भएका कारण होटल संचालकले पर्दाले घाँटीमा कसेर झुन्ड्याएको अनुशन्धानबाट खुल्न आएको बताउनुभयो । 'बरिष्ठ सई पौडेलकोहोटल संचालक आमा-छोरासँग विवाद भएको रहेछ,' प्रनाउ केसीले भन्नुभयो,' विवाद पछि पौडेलको टाउकोमा होटल संचालकका छोराले मुक्काले मरणासन्न हुने गरी कुटपिट गरि छातिमा लात्तिले प्रहार गरेपछि बेहोस् भई भुँईमा ढलेका पौडेललाई पर्दाको कपडाले घाँटीमा कसी हत्या गरेको अनुसन्धानबाट खुल्न आएको छ ।' होटल संचालक ५१ बर्षिया आशा कुँवर र उनका छोरा २१ बर्षिय बिनोद कुँवरले हत्या स्विकार गरेको प्रनाउ केसीले बताउनुभयो ।

होटल सञ्चालक आशा र उनका बिनोदलाई प्रहरीले मंगलबार नै पक्राउ गरिसकेको छ। उनीहरुलाई बुधबार जिल्ला अदालत बागलुङबाट म्याद थप गरेर अनुशन्धान अगाडी बढाएको प्रनाउ केसीले बताउनुभयो । मृत्तक पौडेलको हत्यापछि घाँटीमा लगाएको सुनको सिक्री समेत निकालेर भान्छा कोठामा लुकाई राखेको अवस्थामा प्रहरीले फेला पारेको बताएको छ ।

मृतक पौडेलको बुधबार पोखराको पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, पश्चिम क्षेत्रीय अस्पताल पोखरामा पोष्टमार्टम गरिएको प्रनाउ केसीले बताउनुभयो। उहाँले प्रहरी प्रधान कार्यालयको निर्देशनमा शवको पोखरामा पोष्टमार्टम गरिएको बताउनुभयो । पोष्टमार्टम पछि पौडेलको शवको बिहिबार दाहसंस्कार गरिएको छ ।

बागलुङको बडिगाड गाउँपालिकास्थित इलाका प्रहरी कार्यालय भीमगिठेका इञ्चार्ज पौडेल मृत फेला परेपछि प्रहरीले अनुसन्धान थालेको थियो ।

============== afFsL % k]hdf

बागलुङको पूँजीगत खर्च ७२.८८ प्रतिशत

जननिगरानी संवाददाता
बागलुङ

बागलुङमा गतआर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा ७२ दशमलव ८८ प्रतिशत विकास बजेट खर्च भएको छ ।

कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय बागलुङ र प्रदेश लेखा ईकाई बागलुङका अनुसार गत आ.व.मा संघीय सरकारको ७१ दशमलव ९४ प्रतिशत र प्रदेशको ७३ दशमलव ८० प्रतिशत पूँजीगत खर्च भएको हो ।

पुँजीगत खर्च शीर्षकमा दुईवटै सरकारका निकायको ४ अर्ब ७४ करोड ९३ लाख १२ हजार ६ सय १५ रुपैयाँ बजेट विनियोजित भएकोमा ३ अर्ब ४६ करोड १३ लाख ८६ हजार १ सय ७० रुपैयाँ ७५ पैशा बजेट खर्च भएको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय बागलुङका प्रमुख कोष नियन्त्रक धर्मभक्त बस्यालले जानकारी दिनुभयो ।

चालुतर्फ कूल ८ अर्ब ८९ करोड २९ लाख ४२ हजार १६ रुपैयाँ विनियोजित बजेटमा ९१ दशमलव ९२ प्रतिशत अर्थत ८ अर्ब १७ करोड ३९ लाख ६६ हजार ४ सय ५८ रुपैयाँ १६ पैशा खर्च भएको प्रमुख कोष नियन्त्रक बस्यालले बताउनुभयो । उहाँले संघको ९२ दशमलव ९२ प्रतिशत र प्रदेशको ८१ दशमलब १४ प्रतिशत चालु खर्च भएको बताउनुभयो ।

चालु खर्चमा संघ तर्फ ८ अर्ब १३ करोड १६ लाख ६३ हजार २ सय ५२ रुपैयाँ विनियोजित बजेटमा ७ अर्ब ५५ करोड ६२ लाख ५१ हजार ३ सय ५९ रुपैयाँ ६८ पैशा र प्रदेश तर्फ ७६ करोड १२ लाख ७८ हजार ७ सय ६४ रुपैयाँ विनियोजित बजेटमा ६१ करोड

============== afFsL % k]hdf

सृष्टि इलेक्ट्रीक एण्ड मर्मत
जिपपार्क, बागलुङ
विजुलीका सम्पूर्ण समानहरू मिक्चर, राइसकुकर, हिटर, मोवाइल तथा विदेशी लाइटको चार्जर, क्यालकुलेटर, बिजुलीको तार, वल्व, होल्डर, सिंगल फेज, 3 फेज वायरिङ गर्नुपरेमा हामलिाई सम्झनुहोस् । साथै मोटर T.V., विदेशी लाइट, ग्याँस चुलो लगायत सम्पूर्ण सामानको मर्मत पनि गरिन्छ ।
प्रो. जीत बहादुर किसान
मो नं.: ९८६५३३५५७०, ९८१३००८४११
Selling Happiness
www.fewabazar.com
Online Shopping

Dhaulagiri Modern
& Midari Language Institute
Ba.na.pa.-2, Baglung
हाम्रो सेवाहरु
- Bridge Course
- लोकसेवा आयोग
- Computer Course
- सिप मुलक तालिम
- English Language
- जापानिज भाषा
- IELTS Class
- कोरियन भाषा
दक्ष तथा अनुभवि प्रशिक्षकद्वारा अध्यापन गराईने ।
स्वच्छ, शान्त, विद्यार्थी मैत्री वातावरणमा अध्यापन गराईने ।
समय समयमा सम्बन्धित विशेषज्ञद्वारा सेमिनार गराईने
स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था ।
विद्यार्थीहरूको लागि होस्टलको व्यवस्था ।
प्रत्येक कक्षामा सि.सि. क्यामेराको व्यवस्था ।
माध्यमबाट अध्यापन गराईने ।
हरेक विषयको हेन्डस्आउट उपलब्ध गराउने ।
सम्पर्क नं.: ०६८-५२२६६७, ९८४६७९८८९७, ९८५७६७१४९५, ९८५७६३५०४१

के तपाई स्टुडेन्ट भिजामा जापान जाने चक्करमा हैरान हुनुभस्को छ ?
के तपाईले जापान जाने चक्करमा थुप्रै लगानी गर्नुभस्को छ ?
यदि त्यस्तो हो भने तपाईको जापान जाने सपना साकार पार्न हामी सघाउँछौं ।
Subarashii Language Institute
हाम्रा विशेषताहरु: काठमाडौं र पोखराको सफलतापछि अब बागलुङ बजारमा
✔ एस एल सी वा सो भन्दा माथिका स्टुडेन्टहरुको सजिलै अप्लाई गर्न सकिने ।
✔ तपाईले रोजको शहर तपाईले रोजेको कलेजमा अप्लाई गर्न सकिने
✔ अप्रिल, जुलाई, अक्टोबर तथा जनवरी चार वटै ईन्टेकमा अप्लाई गर्न सकिने ।
✔ प्लस टु वा प्लस टु पछि ग्याप भएको तथा जुनसुकै डिभिजनको स्टुडेन्टलाई पनि सजिलै अप्लाई गर्न सकिने
✔ न्युन खर्चमा अप्लाई गरिने । ✔ अनुभवी प्रशिक्षक द्वारा अध्यापन गराईने ।
शुभरासी ल्याङगुयज ईन्सचिच्युट
धौलागिरी चोक बागलुङ, (पञ्चकोट सुनचाँदि पसलको अगाडि)
सम्पर्क फोन नं. ०६८५२०३७३, ०६८५२०४५८, ९८४६८०७८७४, ९८४६८०३५००
तपाईको जापान जाने सपना, हाम्रो सपना
तपाईको सपना साकार पार्ने जिम्मा अव हाम्रो काँधमा

uxj]hL ;~rf/ ;xsf/L ;+yf lnld6]8åf/f ;+rflnt hglgu/fgL ;fKtflxs klqsf

cWoIf lvdaxfb'/ sfsL{
;Dkfbs gjLg lzlz/ lj:s:
cltly ;Dkfbs lbn lz/Lif
sfo{sf/L ;Dkfbs chg sfsL{
sfof{noM sf7]vf]hf ufpkflnsf–@, eLdfkf]v/f
;Dks{sfof{noM afun'a gu/kflnsf–@, afun'a
kmf]g gDa/M)^*–%@@)@$, (*%&^@)#)), (*%&^@%(%)
OdjhM Jananigrani.bgl@gmail.com
dbfOfM gdf]gf 5fkfvfgf,
afun'a gu/kflnsf–#, afun'a

मासुको विकल्पका खानेकुराहरू

kfxf]gf cfpbF xf]; \jf ef]het/]df, df;'kfSg]u5{ lha[sf]:jfb km]g{k/]df xfdL df;'g} ksfpg]u5f{+Hsgeg]xfdLnfO{df;'dL7f]nfU5 . dfG5]n]df;hfO{cf^gf]ef]hg agfpgdf :jfb g}dVo sf/0f xf] . oBlk df;df To:tf]kf]fs tTj xG5, hg z/L/sf nflu clt h?/L dflgG5 . vf;df df;'k[6gsf]; [t xf] s]kfOG5 df;df <M df;df le6fldg aL !@ kfOG5 . hg jg:klthGo vfBkbfy{df kfOFg . sg}–sg}df kfP klg Psbd Gog kfOG5 . o;afx]s cfO/g, :ofRo/6]8 ^of6, le6fldg aL, P, s]ldg/N;, kf]6fl;od, kmf]kmf];, lhI, DofUgl]; odnufotsf kf}i6s tTj klg kfOG5 . hg :jf:Yosf]nflu cltcfjZos xG5 . k[6gn]zl//sf]phf{nlrnfkgf, tGb?:t / z/L/sf]/Qmsf]ifsfnfO{;lqmo agfpg d2t u5{ dfG5]n]cflbdsfndf df;h]5fs 6fg{u/]sf]OItxf; 5 . t/ s[ifou xB;cfh;Dd cfOkUbf dfG5];u Fvfg]s/fsf]7hf]e08f/ g}gdf{f eO;s]sf]5 . clxn] kmnkmh, ;fu;Ah, cGgnufot vfg]s/fsf kof{t ;[t 5g\ oxL sf/0f klg dfG5]n] df;'sf]dfqf 36fpF5 . sltn]r6Ss}df;'5f8]sf 5g\eg]sltn]hGdhft df;'vfPsf 5]g\ /f]usf]sf/0f jf :jf:Yok[t ;r]tgfsf]sf/0f klg w/]n]df;'5f8]sf 5g\ df;' gvfbF s]xG5 <M df;'gvfbF z/L/nfO{vf;}To:tf]g/fd[sxL klg ubF] . zfsfxf/L vfg]s/f dfq vfg]dflg;nfO{z/L/df le6fldg aL !@ sf]sdL eg]xg ;S5 . To:t}eug 8fO6h;df df5fdf;'c08f;FPbw, bxL klg vfbFg eg]To:tf dflg;df le6fldg aL !@ sf];fy}cfO/gsf]sdL bl]vg ;S5 . t/ zfsfxf/L eP klg lgoldt bw, bxL, u8fu8L, bfn eft vfPdf z/L/df k[6gsf]sdL xbFg . t/ le6fldg aL !@ sf]sdL eg]xg ;S5 . lsgls of]df;hGo vfgfaf6 dfq kfOG5 . o;sf]nflu ;lKnd]6 lbOG5 . o;afx]s df;'gvfbFsf kmfObf klg 5g\ h:t}d6/fu, pRr /Qmrfk, v/fa sf]n]6/f]n, slAhot, df]6fkg / SofG;/h:tf /f]usf]hf]vd sd xG5 . df;'sf];f6f]s]s]vfg ;lsG5 <M df;' k[6gsf]dVo ;[t eP klg o;sf];§fdf oL zfsfxf/L vfgfaf6 z/L/df k[6gsf]cfklt{ ug{;lsG5 . klg/, 6fkm'tyf bWsf kl/sf/M klg/, bxL, rLh h:tf bUwhGo pTkfbgdf k[6g e/k'/ dfqfdf kfOG5 . o;afx]s le6fldg aL !@, cfO/g, ldg/N; kfOG5 . df;' gvfg]n]oL rLh vfg ;lsG5 . csf{6fkm'hg klg/ h:t}xf] . of]e6df;af6 agfOG5 . o;nfO{;f]of klg/ klg elgG5 . sltkon]klg/sf];§f 6fkm'klg vfg ;S5g\ u8fu8L M 6';fPsf]uxF rgf, dF, bfn h:tf pdfl/Psf]u8fu8Ldf k[6g e/k'/ dfqfdf kfOG5 . o;df Sofnf]/L sd xg]xgfn];nfbdf ld;fP/ klg vfg ;lsG5 . o;afx]s u8fu8LnfO{ pdfn]jf ksfP/ -k[fO, emfh agfP/_ blgs vfgf;F vfg ;lsG5 . h;df /fhdf, s]fp, rgf dl+sf]bfn nufot 5g\ ;f]flagM ;]tf]jf sfnf]e6df; klg vfg ;lsG5 . e6] jf xl/of]xbF pl;g] vfg ;lsG5 . xl/of]d6/M o;df cTolws k[6g kfOg]xbF df;'gvfg]dflg;sf nflu xl/of]d6/ k[6gsf]?kdf lnOG5 . of]hf8f]df}ddf kfOG5 . o;df k[6gafx]s, Pldgf]Pl;8, sfafx{kf08]6\, le6fldg P / ;L, SoflN;od / km:kmf]; klg kfOG5 . o;df cTolws k[6g kfOg]xbF df;'gvfg]dflg;sf nflu d6/ k[6gsf]?kdf lnOG5 . Rofp M Rofpdf k[6g kfOG5 . of]klg df;'gvfg]sf]nflu z/L/df k[6gsf]klt{ug{d2t ug]t/sf/L xf] . ofafx]s Rofpdf kmfOa/, k[6g, le6fldg ;L, kmf]n]6, cfO/g / lhs+ kfOG5 . To:t}le6fldg 8L, lyofldg, l/af]nl]eg, lgofl;g, le6fldg aL, KofG6f]y]lgs Pl;8, km:kmf];, kf]6fl;od, sk//;]nl]god Rofpdf kfOG5 . c08f M olb df;'gvfg]t/ c08f vfg]olQmnfO{of]kmfObfhgs xG5 . o;df klg df;df hlts}k[6g xG5 . o;df le6fldg aL !@ cfO/g / k[6g kfOG5 . o;nfO{t]ndf ksfP/ eGbf klg pl;g] vfbF cem nfebfos xG5 . abfdM abfddf k[6g pRr dfqfdf kfOG5 . of];kmf kfgLdf Ps/ft lehfP/ vfbF :jf:Yosf nflu nfebfos xG5 . ;ft'M rgf s]/fp hf}/ ds}af6 e6]agfOg];ftdf klg k[6g kfOG5 . o;df sfafx{kf08]6\, kmfOa/, ;'td kf]fs tTj, cfO/g, DofUgl];od / ;f]8od kfOG5 . of]bW jf tftf]kfgLdf 3f]n]/ jf l3pdf e6]/ vfg ;lsG5 . k|oh;f]of]aRrfnfO{;ft'vj]fpg]rng 5 .

afun'a sf !) :yflgo txsf kbflwsf/Lx?sf] kmf]g gDa/

gu/kflnsfx?

बागलुङ नगरपालिका
प्रमुखः बसन्तकुमार श्रेष्ठ
९८५७६२००६६
उपप्रमुखः राजु खड्का
९८५७६००००१

जैमिनी नगरपालिका
प्रमुखः नर बहादुर पुन
(९८६३०४१३५५)
उपप्रमुखः हरिहर शर्मा
(९८५११५७९८१)

गल्कोट नगरपालिका
प्रमुखः भरत गैरे
(९८५७६४०७५१)
उपप्रमुखः फमलाल निउरे
(९८५७६४०७५२)

ढोरपाटन नगरपालिका
प्रमुखः देव कुमार नेपाली
(९८५६०२६३३०)
उपप्रमुखः धन बहादुर कायत
(९८४३५१२७५८)

gu/kflnsfx?

काठेखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः राजु थापा
(९८५७६७७००१)
उपाध्यक्षः तेज बहादुर थापा
(९८५११९६४९०)

ताराखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः धन बहादुर बि.क
(९८५७६६६११२६)
उपाध्यक्षः भिम बहादुर रोका
(९८५७६६६११२७)

बरेङ गाउँपालिका
अध्यक्षः कृष्ण प्रसाद शर्मा
(९८५७६२२५५१)
उपाध्यक्षः दिलिप कुमार पुन
(९८५११७०४५८)

बडिगाड गाउँपालिका
अध्यक्षः गण्डकी थापा अधिकारी
(९८५७६६६०९९)
उपाध्यक्षः भिमसेन वन
(९८५७६६६१००)

निसीखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः सुर्य बहादुर घर्ति
(९८४६८३११११)
उपाध्यक्षः प्रेम बहादुर घर्तिमगर
(९८५७६२८३११)

तमानखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः जोकलाल बुढा
(९८५७६२१२१९)
उपाध्यक्षः हिरा कुमारी छन्त्याल
(९८६७६४३७९९)

मानव-बाघ द्वन्द्व समाधान 'गाउँखाने कथा' जस्तो नबनोस् !

आज जुलाई २९ अर्थात् विश्व बाघ दिवस । विश्वकै प्राकृतिक सम्पदाको धनी राष्ट्र भनी उपाधि पाएको नेपालका लागि यस दिवसले विशेष महत्व राख्दछ । प्राकृतिक सम्पदाको रुपमा परिभाषित बाघ सांस्कृतिक र ऐतिहासिक रुपले पनि उत्तिकै महत्त्वपूर्ण छ । बाघ 'वातावरण सन्तुलन'को संकेत चिन्ह हो, यसर्थ नेपालमा बाघको संख्या वृद्धि हुनु भनेको 'वातावरणीय सन्तुलन'मा पनि वृद्धि देखिएको सूचाक्षर हो । नेपालमा सन् १९९५ मा ९८ वटा, सन् २००० मा १०९, सन् २००५ मा १२६, सन् २००९ मा १२१, सन् २०१३ मा १९८, सन् २०१८ मा २३५ र सन् २०२२ मा ३५५ वटा बाघ रहेका छन् । सन् २०१० यता १२ वर्षमा नेपालमा २३४ वटा बाघ बढेको देखिन्छ । यसप्रकार बाघ संरक्षणमा देखिएको सफलता नेपालको उन्नति र प्रगतिको सकारात्मक सन्देश हो । तर, यो सन्देश निकुञ्जवरिपरिका बस्तीमा पनि जान जरुरी छ ।

त्यसपहिले हामी सरसर्ती दुई प्रसंगलाई चर्चा गर्नेछौँ ।

१. 'तत्कालीन प्रधानमन्त्री चन्द्रशमशेरको पालामा अर्थात् सन् १९११ मा बेलायती राजा जर्ज पाचौं चितवन आए, क्याम्प लगाएर १० दिन बसे र ३९ वटा बाघ, १८ वटा गैंडा, ४ वटा भालु, कैयौं चितुवा र दुम्सी मारेर फर्किए ।' प्रस्तुत वाक्यले विदेशी शासकलाई रिझाउन नेपाली वन्यजीव 'भेटी' चढाउने तत्कालिन नेपाली राज्यव्यवस्थाको चित्रण गर्दछ । यसलाई यहाँ हामी ' मान्छे-बाघ द्वन्द्व' भन्नेछौँ ।

२. 'नेपालले बाघको संख्या दोब्बर बनाउने प्रतिवद्धता जनाएपछिको १२ वर्षमा बाघको संख्या झन्डै तेब्बरले वृद्धि गर्यो ।" प्रस्तुत वाक्यांशले नेपालले 'टीएक्सटू मिसन'मा हासिल गरेको अपार सफलतालाई इंकित गर्दछ, जसमा हलिउड अभिनेता लिओनार्दो डिक्याप्रियोले समेत नेपाललाई बधाई दिएपश्चात् विश्वको ध्यान अझ नेपाल नेपालतर्फ बढेको छ । यससँगै विश्वका निकुन्ज पर्यटकहरूको नेपालप्रतिको आकर्षण बढ्दो छ । यद्यपि, यति नै बेला 'बाघ-मानव द्वन्द्व' पनि बढेको छ, हरेक महिना तीन जना बाघको आक्रमणमा परिरहेका छन् । यसलाई यहाँ हामी 'बाघ-मान्छे द्वन्द्व' भन्नेछौँ ।

प्रथमतः प्रथम वाक्यलाई थोरै व्याख्या गरौँ- बेलायती शासकलाई रिझाउन वन्यजन्तु 'भेटी' चढाउने लहरले नेपालमा मान्छे-बाघको द्वन्द्वको इतिहास निकै पुरानो रहेको बताउँदछ । ज्ञात इतिहासअनुसार, सन् १८७६ को फेब्रुअरीमा रानी भिक्टोरियाका छोरा एवं वेल्सका तत्कालीन राजकुमार अल्बर्ट इडवार्ड (पछि गएर एडवार्ड-७ राजा) श्री ३ जंगबहादुर राणाको निम्तोमा नेपाल आई दुई सातामा २३ वटा बाघ मारेर फर्किएका थिए, यो नै ब्रिटिश राजपरिवारका सदस्यले प्रथमपटक नेपालमा गरेको सिकार हो । उसो त, राणा शासकहरूले सन् १८४६ देखि नै चितवन क्षेत्रमा सिकार गर्न थालेका थिए, अर्थात् जंगबहादुर राणाको उदयसँगै जंगली जनवारको दुर्दिन सुरु भएको थियो । 'बिग गेम हन्टिङ' अर्थात् 'सिंह, बाघ, चितुवा र गैंडाको सिकार'लाई अन्य राणा शासकहरूले पनि क्रमशः ' प्रतिष्ठा (हन्टिङ डिप्लोमेसी)' को विषय बनाउँदै लगेको इतिहास पाइन्छ ।

'बिग गेम हन्टिङ'का लागि तराईको जंगल उपयुक्त रहेको र जंगबहादुरको शासनकालमा एउटै सिजनमा तीन सयवटासम्म बाघ मारिएको तथ्यांक 'किङ्स एज वार्डेन्स एन्ड वार्डेन्स एज किङ्स : पोस्ट राना टाइज विटुइन नेपाली रोयल्स एन्ड नेसनल पार्क स्टाफ' नामक रिसर्च आर्टिकलमा अध्येता निना भट्ट उल्लेख गर्छिन् । राणा शासनमा विभिन्न समारोहमा वन्यजीवको सिकार अनिवार्य जस्तो थियो (उदाहरण: आफू श्री ३ महाराज भएको खुसियालीमा सन् १९३२ मा जुद्धशमशेरले नवलपुरको एकै सिकारमा ४१ वटा बाघ र १३ वटा गैंडा मारेका थिए ।) अझ, विभिन्न मुलुकका शाही परिवार तथा शासकलाई सिकारका लागि नेपाल बोलाइने प्रचलन पनि राणाकालमा व्यापकरूपले देख्न पाइन्छ । जस्तैः राजा एडवार्डका जेठा छोरा राजकुमार अल्बर्ट भिक्टोर, ड्युक अफ क्लारेन्सी सन् १८८९-९० को जाडो याममा वीरशमशेरको निमन्त्रणामा बिग हन्टिङका लागि नेपाल आएका थिए भने रणोद्दीप सिंहको पालामा सन् १८८४ मा द ड्युक अफ पोर्टल्यान्ड बिग गेम हन्टिङकै लागि नेपाल आइपुगेको इतिहास छ । विसं १९०३ मा राणाहरूले हालको चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेको क्षेत्रलाई सिकार क्षेत्रका रूपमा नै घोषणा गरेका थिए ।

पछिल्लो उदाहरण राजा महेन्द्रकै छ, उनी आफ्ना दुई छोरा वीरेन्द्र र ज्ञानेन्द्रलाई लिएर सिकार गर्नका लागि तराईका जंगल जान्थे । राजा महेन्द्रले सन् १९६१ मा बेलयाती महारानी क्विन एलिजाबेथको नेपाल भ्रमणको अवसर पारेर बिग हन्टको आयोजना गरेका थिए, त्यसबेला एउटा बाघ र गैंडा मारिएको थियो । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ लागू नहुँदासम्म महेन्द्र मृगकुञ्जका नाममा वन्यजन्तुहरूको सिकार र आखेटोपहार संकलन यथावत् थियो । सिकारबाट ल्याइएका आखेटोपहार बहादुरी प्रदर्शन गर्न उनीहरूले घर र कार्यकक्षमा सजाएर राख्थे । राजदरबारभित्रै सिकार अड्डा थियो । यी उदाहरणहरूले १८ औं एवम् १९औं शताब्दीमा नेपालका शाही परिवारको पारिवारिक, नेपालको सांस्कृतिक तथा राजनीतिक परिवेश हाम्रोसामू प्रष्टसाथ राख्दछ । यसप्रकार, राणा शासन नेपाली जनताको लागि मात्रै नभएर जंगली जनवारका लागि दुस्खका दिनहरू थिए भनेर हामी भन्न सक्दछौँ ।

अब दोस्रो वाक्यांशमा संक्षेपमा चर्चा गरौँ । सुरु प्रजातान्त्रिक नेपालको सुरुवाती दिनहरूबाट गरौँ । बेलायती शासकलाई रिझाउन वन्यजन्तु 'भेटी' चढाउने राणा शासकहरूको सिको गर्दै प्रजातान्त्रिक मुलुकका जमिनदार, ठालूहरूले ठुला वन्यजीवको सिकारलाई शान, सौकत र प्रतिष्ठासँग जोड्ने काम गरे । बाघ मारेर मनोरञ्जन लिने प्रवृत्ति पञ्चायतकालमा

============= afsL ^ kj]df

- - - साप्ताहिक राशिफल - - -

d]ifM kl/jf/df ;V ;Gtf]if klg 5fpnf . wgfh{gsf gofF;[tx¿ kQf nfUg]5g\ dgdf pT;fx / pdË 5fpg]5 .

a[ifM :jf:Yodf ;d:of cfpg ;S5 . sfo{;Dkfbgdf klg ;d:of cfpnf . wfld{s tyf ;dfh;]jfdf dg nfUg]5 .

ldy'gM Jofj;flos sfddf /fd|}km8\sf] dfg{;lsg]5 . kfl/jfl/s ;DaGw klg sl;nf]xg]5 .

s s6{M nfdf];dobl]v /f]sPsf]wg xft kg{;S5 . :jf:Yodf ;fjwfgL ckgfpg'kg]{ . ljleGg If]qdf ;kmntf ldNg]5 . k|d ;DaGw klg sl;nf]xg]5 .

l;+xM Joj;fosf];Gbe{df cfbz{JolQmTj ;Fsf];xsfo{] gofFcg'ej ldNg]5 . kl/jf/sf];xof]u ;xof]u ldNg]5 .

sGofM km]zg aLrdf klg c;demb/L a9\g ;S5 . glhssf JolQmaf6 sfo{df ;xof]u ldNg]5 .

t'nfM Goflos sfo{df ;kmntf ldNg]5 . Joj;fodf cfbz{ JolQmTj ;Fsf];xsfo{]gofFcg'ej ldNg]5 .

j[lZrsM k|]dLsf];xof]u k|fKt xg]5 . ljBfdf klg ;kmntf kfOg]5 . /d0flo / ;'vb\ofqfsf]of]u 5 .

wg'M ;fdflhs / /fhgLlts sfo{df ;kmntf ldNg]5 . jl}lzs sfo{;xh}cl3 a9\g]5 .

ds/M clN5 ugf{] ;d:ofx¿ klg a9\nf . /f]sPsf]sfd bfxf]of]P/ kbTg ubf{;kmntf ldNg]5 .

s'DeM ljlzi6 JolQmaf6 k'/:sf/ tyf xf};nf k|fKt xg]5 . 3/df cltlysf]cfudg xg]5 .

dLgM k|]df;kmntf klg k|fKt xg]5 . wd{sd{tyf ;dfh;]jfdf dg nfUg]5 . ef}het/]df ;xeflutf xg]cj;/ cfpg]5 .

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

–Hof]lt: gf/fo0fk|;fb bhfn ;[tM xfd|kfqf]

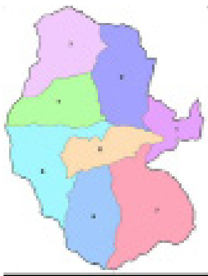

काठेखोला गतिविधि

शिक्षकलाई सूचना, सञ्चार र प्रविधि सम्बन्धी तालिम

जननिगरानी संवाददाता
बागलुङ

काठेखोला गाउँपालिकाका २७ वटा विद्यालयका शिक्षकलाई सूचना, संचार र प्रविधिको प्रयोग विषयक तीनदिने तालिम दिइएको छ ।

हेम्पेल फाउण्डेसन र भिएसओ नेपालको

सहयोग, काठेखोला गाउँपालिका र जैमिनी नगरपालिकाको समन्वयमा भीमापोखरा युवा क्लबले शिक्षकका लागि तालिम संचालन गरेको हो । क्लबले जैमिनीका शिक्षकका लागि छुट्टै र काठेखोलाका शिक्षकालागि छुट्टै तालिम संचालन गरेको हो ।

तालिममा शिक्षकहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाएर शिक्षण सिकाइमा अब्बल बनाउने लक्ष राखिएको क्लबले संचालन गरेको सिकाइ परियोजनाका सुपरभाइजर कृष्ण कंडेलले बताउनुभयो । यो परियोजनामार्फत् हरेक शिक्षकलाई प्रविधिमा दक्ष बनाएर त्यसको प्रतिफल कक्षा कोठामा खोजिने योजना उहाँले सुनाउनुभयो ।

तीनदिने तालिम समापनको अबसरमा शिक्षकहरुलाई प्रमाणपत्र बितरण गर्दै काठेखोला गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष तेजबहादुर थापाले बिद्यालयको पढाइ गुणस्तरीय बनाउन सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्ने आवस्यकता औंल्याउनुभयो । 'पछिल्लो समय सबै बालबालिका प्रविधिमा रमाउन थालेकोले शिक्षक पनि प्रविधिमा दक्ष भएमा बालबालिकालाई सिकाउन सक्नेछन्,' थापाले भन्नुभयो, 'समय अनुसारको गुणस्तरीय शिक्षा पाउने बालबालिकाको अधिकार अब हामीले सुरक्षित गराउनै पर्छ ।' १० बजे बिद्यालय गएर ४ बजे फर्कने शिक्षक नभइ जिम्मेवारी पूरा गर्ने शिक्षक चाहिएको उहाँले बताउनुभयो ।

काठेखोलाको १३ औं गाउँसभाले पनि २७ वटा विद्यालयमा प्रविधि मैत्री शिक्षामार्फत् गुणस्तरीय शिक्षा दिन आबस्यक बजेट समेत बिनियोजन गरेको थापाले जानकारी दिनुभयो । लगानीबाट उचित प्रतिफल खोज्ने भन्दै धेरै चुनौती जित्ने अभ्यास समेत गरिने उहाँले बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा काठेखोला गाउँपालिकाका सामाजिक विकास समितिका संयोजक खड्ग थापा, तालिमका सहजकर्ता दिर्घराज जोशी, बिवाईसीका उपाध्यक्ष तोया गौतम, शिक्षकहरु शान्ता भण्डारी, बद्री भण्डारी, नरकुमारी ठकुरी लगायतले सिकाइको अनुभवलाई कक्षा कोठामा उपयोग गरेर देखाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

sf7]vf]nf ufpFkflnsfsf pkfWoIf t]haxfb'/ yfkfn] laBfnosf]k9fO u0f:t/Lo agfpg ;"rgf kl|jlwsf] kof]u ug{kg]{cfj:ostf cf}Nofpg'eof]

sf7]vf]nf ufpFkflnsf j8f gDa/ & /]z sf]/]z :jf:Yo rf}sL cGt/utsf dlxnf ;fdbflos :jf:Yo :jo+;]jsfx?n]6f]h 6f]hdf ku/]' :jf:Yo cfdf ;dxnfO{ljleGg hfgsf/Ldns k|t'tLs/0f ub{. :jo+;]jsfx?n]ljleGg :jf:Yo ;DaGwL hfgsf/Ldns k|t'tLs/0f ;lxt, afnaflnsfsf] kf]if0f n]vfhf]vf klg ub{cfPsf 5g\. pQm sfo{mddf /]z :jf:Yo rf}sLsf :jf:Yosdl{x?sf]klg ;xefuLtf /xb}cfPsf]5 .

-tl:j/M hglgu/fgL

काठेखोला गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुको सम्पर्क नम्बर

पालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष

अध्यक्षः राजु थापा
(९८५७६७१००१)
उपाध्यक्षः तेज बहादुर थापा
(९८५११९६४९०)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

खगराज गौतम
(९८६७९७०७३४)

प्रबक्ता

टिका संगम वि.क.
(९८५७६७७००९)

कार्यपालिका सदस्य

देवी थापा मगर
९८४७७५३६७१
भूमा देवी पुन
९८४७६३१३२१
पूर्णमाया सुनार
९८४७६५६९०४
सुन्तली वि.क.
९८५७६७७०११
गिता देवी वि.क.
९८४७७८९५०५

वडाअध्यक्षहरु

वडा नम्बर १
अध्यक्षः खडक बहादुर थापा
(९८५७६२१८०१)
वडा नम्बर २
अध्यक्षः विद्यापति शर्मा
(९८५७६२११८२)
वडा नम्बर ३
अध्यक्षः कुल बहादुर विक
(९८५७६३७०४२)
वडा नम्बर ४
अध्यक्षः लक्ष्मण पुन
(९८५७६३४२५३)
वडा नम्बर ५
अध्यक्षः झामनाथ कंडेल
(९८५७६३४६५२)
वडा नम्बर ६
अध्यक्षः बृहस्पती शर्मा
(९८५७६२५६८६)
वडा नम्बर ७
अध्यक्षः प्रेम बहादुर जि.सी.
(९८५७६२०८४४)
वडा नम्बर ८
अध्यक्षः प्रमानन्द कंडेल
(९८५७६२०५६२)

काठेखोला गाउँपालिकाको अनुरोध

बढीरहेको गर्मीसँगै यस काठेखोला गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा आगोलागीका घटना बृद्धि भईरहेकोले आगोलागीबाट हुन सक्ने धनजनको क्षति लगायत वातावरणीय असरप्रति गाउँबासी सबै सचेत भई दिनुहुन अनुरोध छ ।

आगलागी हुनुबाट बच्न:

- चुरोट खाएको ठुटा राम्ररी निभाएर मात्र फाल्ने ।
- सलाई, लाइटर, जस्ता सामाग्री बालबालिकाले नभेट्ने स्थानमा राख्ने ।
- ग्याँस, डिजेल, पेट्रोल जस्ता अति प्रज्वलनशिल पदार्थको सावधानी पूर्वक प्रयोग गर्नुको साथै सुरक्षितसाथ भण्डारण गर्ने ।
- हावा चलेको समयमा खेतबारीको फोहर नपोल्ने ।

जानीजानी वा लापरवाही गरी वन जंगलमा आगलागी गरेको पाइएमा वन ऐन २०७६ बमोजिम कारवाही हुने समेत जानकारी गराइन्छ । यदि कसैले लापरवाही गरी वा जानीजानी आगलागी गरेको देखेमा काठेखोला गाउँपालिका वा प्रहरी कार्यालयमा जानकारी गराई दिनुहुन समेत अनुरोध छ ।

अनुरोधक :

काठेखोला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
विहुँकोट,बागलुङ

मानव मनको कालो छाया

k':ts cz
clgtf kGyL

यो दृश्यमान जगत् जति विराट छ, विस्तृत छ- त्यो भन्दा विराट छ अदृश्य जगत् । त्यहाँ घटिरहन्छन् विभिन्न घटनाहरू । दृश्य जगत्मा जति कुरा सम्पादन हुन्छ, प्रथमतः त्यो सम्पूर्ण मनभित्र सम्पादित भएको हुन्छ । अझ कति कुरा, अझ कति धेरै कुरा त मनले मात्र सम्पादन गरेको हुन्छ - केही निमेषमै हामीले कति थोक मनभित्र गरिसकेका हुन्छौँ । मनका ती सम्पादित सम्पूर्ण कार्यलाई मूर्तता दिन मानिस किञ्चित समर्थ छैन- समाजका लागि ती स्वीकार्य नहुन पनि सक्छन् । कति असम्भव हुन्छन् जो मानव मनमा मात्रै सीमित रहन्छन् । हाम्रा मनका जति अव्यक्त कुरा छन्, प्रायः ती वर्जित पनि छन् । त्यसैले ती मन भित्रभित्रै घटिरहन्छन्, घटिरहन चाहन्छन् ।

दैनिक जीवनमा गरिरहेको कार्यभन्दा कति गुणा कार्य आन्तरिकतामा भइरहेको हुन्छ । बेलाबखत हुने निन्दनीय, भर्त्सनायुक्त गतिविधिहरू पुनः पुनः मनले सम्पादन गर्दागर्दै नियन्त्रण बाहिर गएर हुने जघन्य अपराधहरू हुन् । ती आपराधिक क्रियाकलापहरू त्यसरी घटाउन उसले आफूभित्र कम्तीमा पनि हजार पटक घटाइसकेको हुन्छ । त्यसै भनिएको होइन, तिमी जस्तो छौ त्यो तिम्रै विचारको उपज हौ, तिम्रै मनको प्रतिविम्ब हौ ।' तिमीले जस्तो सोच्दै छौ त्यसले तिमीलाई निर्माण गर्दै छ । भविष्यमा तिमी–तिम्रै सोच जस्तो हुनेछौ ।

आदर्श सम्पूर्ण तरिकाले सत्य हुन सक्दैन । आदर्श मानिएका राम्रा, असल, ठुला भनिएका मानिसहरूको मनमा दुर्भावना आउँछ कि आउँदैन ? निश्चय आउँछ । त्यो त चञ्चल मनको स्वभाव न हो । चञ्चल हुनु भनेकै असल, खराब विचार हरूको बाढ हो एक किसिमले । मनभित्रका ती खराब भावना बाहिर कहीँबाट लिइएको होइन । मनभित्रै छ । मनले उत्पन्न गर्छ । यसो हुनु प्रकृतिकै स्वभाव हो ।

मनलाई नियन्त्रणमा राख्न साधनारत विश्वामित्र किन डगमगाएका ? मेनकाको उपस्थितिले त्यसो भएको हो ? सम्पूर्ण रूपले होइन । केही चाहिँ हो । मेनका त एक कारक मात्र थिइन् । विचलित बनाउने महत्त्व त ऋषि स्वयं उनीभित्रै थियो । फरक त्यति मात्र हो- मेनकाको आगमनले एउटा उद्दीपक परिस्थिति निर्मित भएको थियो। उर्वशीको काम वासना–वैराग्य लिएका ऋषिमा सरेको हुन्थ्यो भने उनी आदर्श पुरुष हुन् भन्न सकिन्थ्यो । तर होइन काम वासना, आशक्ति, अनुराग उनीभित्रै थियो । सुषुप्त अवस्थामा रहेको त्यो ब्युँझिँदाका बखत उनी तपस्वीको रूपमा रहन सकेनन् । त्यसो त काम वासनाले आसक्त हुनु खराब पनि होइन । किनकि उनले म अनुरक्त हुन्छु' भनेर भएका होइनन्–त्यो प्रकृतिको स्वभाव हो ।

त्यसो हो भने मानिस खराब त कत्ति पनि होइन । तर सामाजिक मर्यादामा ऊ असल नहुन सक्छ । समाजमा ऊ सम्पूर्ण रूपले दोषरहित हुन सक्दैन । किमार्थ सक्दैन । फेरि उसको दोषमा आश्चर्य मान्नु पर्ने केही कारण पनि छैन ।

हामीले श्रद्धा गरेका, अनुकरणीय व्यक्तित्वभित्र पनि अँध्यारा पक्षहरू प्रशस्त छन् । तथापि ती अँध्यारा पक्षलाई कलापूर्ण किसिमले लुकाइएको न हो । जसलाई हामीले अभद्र, निम्न कोटीको देखेका हुन्छौँ । वास्तवमा ऊ अभद्र होइन । त्यो कालो दागलाई छोप्न ऊ असमर्थ भएको हो तर खराब चाहिँ होइन । प्रकृतिको त्यो अवगुणको पाटोलाई सचेत भएर छिपाउन सकिन्छ तथापि निर्मूल गर्न सकिँदैन ।

शिक्षाकर्मी, विद्याशिल्प एकेडेमी–दमकका संस्थापक प्रमुख– कथाकार खगेन्द्र भट्टराईकृत 'अँध्यारो कुनो' कथा सङ्ग्रहको सन्दर्भमा म यो कुरा बोल्दै छु । प्रस्तुत कृतिमा यिनै यस्तै विषय अभिव्यक्त छन् । पात्र पात्रहरूको अन्तस्करणमा लुकेका तिनै दागहरू उत्खनन गरिएका छन् । अझ भाषाविहीन पशुपक्षीको आन्तरिकता, तिनीहरूको जैविक मनोविज्ञानलाई समेत उनले आख्यानीकरण गरेका छन् ।

अझ भित्र पसेर भन्ने हो भने अँध्यारो कुनो' लेखक मनकै अन्तश्चेतनाको अभिव्यक्ति हो । हामी सबैको मनभित्रको अभिव्यञ्जना हो । सोझो सरल ढङ्गले प्रकट हुन नसकेका अवचेतन मनका भावनाहरू हुन् । ती कला, साहित्य, सङ्गीतका माध्यमबाट हुन चाहन्छन् । प्रकारान्तरले कला साहित्य स्रष्टा मनकै कुण्ठित संवेगहरू हुन् । स्रष्टाहरू सभ्य शिष्ट कलात्मक भाषामा व्यक्त हुन्छन् भने असभ्य, अशिष्टहरू समाजमा दुराचार फैलाउने चरित्रका रूपमा प्रदर्शित हुन्छन् ।

मानिस- मनभित्रको त्यो अँध्यारो कुनो आफैँमा एउटा शक्ति हो । त्यसलाई सही तरिकाले लिँदा कोही सिर्जनात्मक हुन सक्छन् । कोही त्यसको दुरुपयोगमा पथभ्रष्ट ।

साहित्यकार भट्टाराईका केही फुटकर रचना पढ्दा उनी सम्भवतः कवि होलान् भन्ने लागेको थियो । तर सुरुमा कथा सङ्ग्रह प्रकाशित हुँदा उनी साहित्यिक मार्गमा साधनारत छन्, अन्य विधामा पनि उनी कलम चलाइरहेका छन् भन्ने अवगत हुन्छ । अग्रपङ्क्तिमा नदेखिएर–साहित्यिक कर्म गरिरहेका छन् भन्ने हुन्छ । प्रकाशनका हिसाबले प्रथमतः भट्टराई कथाकार भएका छन् । यौन मनोविज्ञानका कथा लेख्ने कथाकार । उनका कथामा मधेस तथा अष्ट्रेलियाको परिवेश आइरहन्छ । केही कथा काठमाडौँको परिवेशमा छन् । तर उनका कथामा कतिपय पाठकले पात्र कुन परिवेशमा जीवित छ भन्ने हेक्का नै राखेको हुँदैन । पात्रको चरित्रको आधारमा, उसको मनस्थितिको आधारमा थाहा पाउनु पर्छ त्यो परिवेश कुन थियो भनेर ।

यसो किन हुन्छ भने उनका कथा मनोलोकको चित्रणमा लाग्दा बाह्य वातावरण प्राथमिकतामा परेका छैनन् । मनोविज्ञान, यौन मनोविज्ञानमा प्रायः भौतिक परिस्थितिलाई साहित्यकारले ध्यान दिएका हुँदैनन् । यसो पनि भनौँ आन्तरिकता नै उनीहरूको विशाल क्यानभास हो । मनोविज्ञानी साहित्यकारहरूले मनको, हृदयको, भावनाको, चेतनाको, संवेगको अनन्ततामै सिङ्गो ब्रह्माण्डको अनुभूत गर्छन् । वीपी कोइरालाका कथा उपन्यास त्यस्तै छन् ।

अँध्यारो कुनो'मा सङ्गृहीत चौध वटा कथाहरू सबै अन्तस्करणमै अभिमुख छन् । प्रच्छन्न अप्रच्छन्न ती जैविक मनोविज्ञानमै आधृत छन् । विविध पृष्ठभूमिका, विविध स्वभावका, विविध उमेरका, विविध कार्यक्षेत्रका–पठित अपठित पात्र पात्राहरू चयन गरी तिनमा रति-राग र वासना उत्पन्न गराइएका छन् । पात्रहरू त्यसैले निर्देशित छन् । आमुखमै रहेको लीला कथा– शीर्षक अनुसारकै लीलामय छ । विविध चरित्र चित्रणकै लागि यो कथा रचिएको हुनुपर्छ ।

यसमा उल्लेखित परिवेश वर्तमानको होइन । धेरै अघिको समय बोलेको छ यसले । एउटा आधारभूत सरकारी स्कुलका शिक्षकहरूको दैनिकी, त्यो गतिविधि बडो उदेक लाग्दो छ । केही धार्मिक स्वभावका, कोही रुमानी लयका–शिक्षण कर्मलाई दोस्रो प्राथमिकतामा राखेर आफू अनुकूल चलेका, पदीय जिम्मेवारीको चेत नभएका चरित्रहरूले सरकारी कर्मचारीको मनस्थितिलाई देखाएका छन् । वर गोरुलाई बूढो हलीले दाएको चित्र आउँछ शिक्षक र विद्यार्थीबिचको त्यो दृश्यमा । तर कथाको ध्येय भने अर्कै छ । दमित चेतनामा कुण्ठित यौन-अनुराग अनुकूल परिस्थितिमा कसरी ब्युँझिने गर्छ ? त्यो देखाइएको छ । त्यो तृष्णा निश्चित उमेरमा मात्र नभएर– बूढा शिक्षक गोपीमा पनि रहेको–साङ्केतिक चित्र देखाइएको छ ।

एक दुई बाहेक प्रायः कथाहरू निजात्मक सङ्कलनका छन् । जसमा स्वयं लेखक कति ठाउँमा भेटिन्छन् । सबै ठाउँमा लेखक पात्रलाई ठम्याउन भने सकिँदैन । तर उनी त्यहाँ छन् । कृति शीर्षक कथा अँध्यारो कुनोमा समाचारको लागि धावा गरेको एउटा पत्रकारको अनुभव छ । एक समय कथाकार स्वयं पत्रकारिता गर्थे । त्यो उनकै भोगाइ हुनुपर्छ । काठमाडौँको परिवेश– समाचारको खोजीमा पात्रले जोखिम स्विकार्छ । यौनकर्मीहरूको समाचार बाहिर ल्याउन कति कठिन कुरा रहेछ । 'अँध्यारो कुनो'मा त्यो थाहा हुन्छ । कति समयदेखि निगरानी राखेर, विश्वस्त पारेपछि मात्र उनीहरूको अन्तरङ्ग कुरा अखबार बन्दो रहेछ । प्रस्तुत कथाले मुख्यतः दुइटा कुरा बोलेको छ । एउटा त पत्रकारको दैनिकी–नयाँ नयाँ समाचार खोज्नु कति मुस्किल कुरा छ । त्यो भन्दा पनि यौन मनोवृत्तिका कुरा कति दुरूह छन् । कथाले नदेखिएको सत्यलाई देखाएको छ ।

पोष्टग्र्याड् गर्दै रहेकी रुवी आफ्नो अनुसन्धानात्मक कार्य पूरा गर्न यौनकर्मीको आवरणमा त्यस्तै ठाउँहरूमा भेटिन्छे– जहाँ यौनकर्मीहरू भेटिन्छन् । पत्रकारसँगको संवादमा भन्छे, “ब्ल्याक प्याच एउटा अदृश्य कालो दाग हो । हरेक व्यक्तिले गोप्य रूपमा आफ्नो शरीर, सम्पत्ति र अन्य दृश्य कुरालाई भन्दा त्यो कालो दागलाई महत्त्व दिएको हुन्छ । व्यक्ति त्यस दागबाट मुक्त हुन पनि सक्दैन, भाग्न पनि सक्दैन र त्यसलाई झेल्ने साहस पनि गर्दैन (पृ-१६) ।”

अघिकै कुरा–मानिस सबै ढङ्गले नैतिकवान् र निर्दोष हुन सक्दैन । ऊसँग धेरै कर्तुतहरू हुन्छन् । त्यो दागलाई छोप्न ऊ निरन्तर चेष्टारत हुन्छ । कलापूर्ण रीतले कर्तुतलाई अदृश्य बनाए पनि वास्तवमा ऊ असल भने हुँदैन ।

आफूलाई प्रश्न गर्ने पत्रकारलाई प्रतिप्रश्न गर्दै रुवी भन्छे, “किन तपाईं हजारौँ अन्य विषय भएर पनि पचास रुपैँयामा शरीर बेचेको कथा सुन्न र लेख्न मन पराउनु हुन्छ   ? (पृ-१७)” रुवीको जस्तै मेरो पनि एउटा प्रश्न छ–यौनिक विषयमा मात्र कथा लेख्न रुचि राख्नु पनि मानव मनको त्यही अँध्यारो कुनो होइन र ? यो प्रश्न लेखकलाई जान्छ ।

सैनिक जीवनको बाह्र वर्षपछि 'मसँग पनि एउटा हृदय रहेछ' भन्ने थाहा पाएको एक योद्धाको जीवन र अनुभूति हो–त्यो अन्तिम दिन । कामासक्त आफ्नै अफिसर रोविन्सनबाट ऊ लुटिन्छ । सैनिक जीवनको शुष्कता, कठोर दैनिकीले उनीहरूभित्रको संवेदना मर्दै गएको छ । यौन तृष्णाले भड्कएको अफिसर समलिङ्गी सम्बन्ध राखेर आशक्तिलाई केही मत्थर पार्छ, या त ऊ समलिङ्गी नै हो मैले खुट्याउन सकिनँ । उनीहरू जति नियन्त्रित छन्, त्यति नै उन्मुक्तताको अपेक्षामा सुरा र सुन्दरीको सान्निध्य चाहन्छन् । कथाको प्रमुख पात्र क्याम्पमा ताडीको रक्सी बेच्न आउने एलिनाको प्रेममा पर्छ । बिछोडको घडी प्रेमीको हातमा पेस्तोल थमाउँदै ऊ भन्छे– मलाई मारेर मेरो आत्मा लिएर जाऊ । घटना मार्मिक छ, संवेदनशील छ । किंकर्तव्यविमूढ भएको प्रेमीको हातको पेस्तोल अनायास विस्फोट हुन्छ, सँगै एलिनाको दुःखद अन्त्य पनि । भट्टराईले एक दुई कथामा समलिङ्गी तथा तेस्रो लिङ्गीलाई पात्रकै लागि पात्र छनोट गरेका हुनु पर्छ । उसको चरित्र प्रतिविम्ब गर्न होइन । तिनीहरूको मनोविज्ञान तथा जैविक मनोविज्ञानबारे कथाले त्यस्तो विशेष केही बोलेको छैन ।

कथाकार भट्टराई आशक्तिका, अनुरागका सन्दर्भ मात्रै किन चयन गर्छन् ? पुस्तकको अन्त्यमा पुग्दा ममा यस्तो प्रश्न उब्जिन्छ । ती विभिन्न वातावरण र समयका हुँदा अलग-अलग विशेषताका, अलग-अलग अनुभूति र भोगाइका छन् ।

त्यसो त मैले यौनका, कामुकताका प्रसङ्गलाई दुर्भावनाको विषय ठानेर माथिको प्रश्न गरेको होइन । यस्ता विषयमा लेख्न हाम्रोमा अझै पनि दकस मानिन्छ । शिष्टतापूर्वक त्यसलाई लेख्न जान्नुपर्छ, त्यो पनि जीवनको एउटा पक्ष हो, कला हो । त्यसलाई स्विकार्न सक्नु पर्छ । सुन्दर शिल्प त फेरि चाहिन्छ नै नत्र उदाङ्गो-अश्लील हुन सक्छ ।

यौनिकतामा आधृत भट्टराईका कथा शालीन छन्, सौम्य छन् । साङ्केतिक छन्, प्रतीकात्मक छन् । कथाको थिमलाई बलात् देखाउन खोजेको पनि छैन । स्वाभाविक तौरले कथानक, चरित्र अनि परिवेशमा लेखन ध्येय सन्तुलित छ । तर कहीँ कतै पात्रहरू अलि अश्लील हुन खोज्छन्–संवाद, उपसंवादमा । पिनासको रोगीले प्रयोग गर्ने अबिजालो एक प्राकृतिक बुटी हो । त्यही बुटीको शीर्षक कथामा विधवा इला भाउजूको रागात्मक संवादमा–म पात्र आकर्षित हुन्छ । तथापि गलत भावनाले आकर्षित भएको होइन ऊ भन्छ । इला कुनै वयस्क पुरुष देख्यो कि आफ्नै श्रीमान् गणपतिलाई स्मरण गरेर अनुरागी हुन्छिन् । उनका हरेक संवादमा त्यो वासना छ । पतिको अभिव्यक्ति स्मरण गदै त्यहाँ म पात्रलाई सुनाउँछिन्, “दाजु यी फूल, पात र आइमाई एउटै हुन भन्नुहुन्थ्यो । अलिकति तातो र स्पर्श पाएपछि मात्र यिनले असली बास्ना छाड्छन् (पृ-२७) ।”

स्रष्टा कलाकार मनका उत्तेजना, आवेग, संवेगलाई कलाको माध्यमबाट प्रस्तुत गरी हलुङ्गो हुन चाहन्छ । आफूले देखेका, सुनेका, कति आफ्नै मनभित्रका अभिव्यञ्जनालाई कथाको रूप दिँदा शायद यहाँ भट्टराई पनि हलुङ्गिएका छन् । उनका कथामा कलात्मक पक्ष हटाइदिने हो भने ती उतिखेरै सस्ता यौन प्रस्तुति हुनेछन् । कलाले त्यो अश्लीलतालाई छोपेको छ । उनका कथामा झिँजो लाग्ने त्यस्तो केही छैन । कतिखेर अन्त्यमा पुगिन्छ पाठकले हेक्का राख्न भुलिदिन्छ । बाहिरी आवरणमा मानिस एकदमै शान्त शालीन भए पनि अझ विरागी झैँ देखिए पनि ऊ भित्रभित्रै अधैर्य, अशान्त हुँदो रहेछ । यी कथा अध्ययन गर्दा लाग्छ लेखकसँग कस्ता अनौठा अनौठा विषय प्रसङ्गहरू रहेछन् ।

वैवाहिक सूत्रमा बाँधिए लगत्तै हर्के विदेश जान्छ । प्रेममा कस्तो अनुभूति हुन्छ ? त्यो अनुभव भोग्ने उसले समय पाउँदैन । यता नरीमाया उसैको स्मृतिमा अज्ञात प्यासको नौलो अनुभूति गर्दै छे । थाहा छैन त्यो कस्तो तृष्णा हो ? लोग्नेको निकटता–गहिरो अनुभव गर्न नपाएकी ऊ हर्केको सम्झनामा–अनेक वस्तुमा उसैको प्रतिमा देख्छे । पानी पिउने करुवामा ऊ

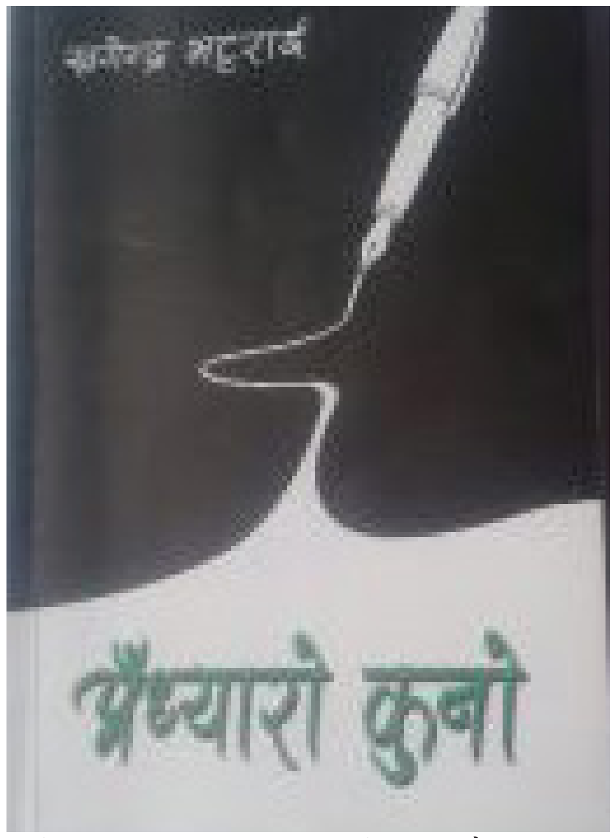

============= afFL ^kh]df

afun'ª sf]--------

७७ लाख १५ हजार ९८ रुपैयाँ ४८ पैशा बजेट खर्च भएको कोलेनिकाका सूचना अधिकारी कोष नियन्त्रक जब्बर बहादुर भण्डारीले बताउनुभयो ।

संघीय र प्रदेशको चालु बजेटमा तलबभत्ता, प्रशासनिक खर्चका साथै स्थानीय तहलाई दिइने अनुदान समेत समेटिएको छ । समग्रमा बागलुङमा भित्रिएको कूल १३ अर्ब ६४ करोड २२ लाख ५४ हजार ५३१ रुपैयाँ बजेटमध्ये ८५ दशमलव २९ प्रतिशत अथवा ११ अर्ब ६३ करोड ५३ लाख ५२ हजार ६ सय २७ रुपैयाँ ९१ पैशा खर्च भएको कोष नियन्त्रक भण्डारीले बताउनुभयो ।

कोष नियन्त्रक भण्डारीका अनुसार पूँजीगत खर्चमा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा भन्दा २०७९/०८० मा बागलुङमा संघ तर्फको बढेको र प्रदेश तर्फ घटेको देखिएको बताउनुभयो । उहाँले आ.व. २०७८/०७९ मा संघीय सरकार तर्फ ५८ दशमलव २५ प्रतिशत पूँजीगत खर्च भएकोमा गत आ.व.मा ७१ दशमलव ९४ प्रतिशत खर्च भएको बताए । उनले प्रदेश सरकार तर्फ ८७ दशमलव ६७ प्रतिशत पूँजीगत खर्च भएकोमा गत आ.व.मा ७३ दशमलव ८० खर्च भइ घटेको देखिएको बताउनुभयो । कोष नियन्त्रक भण्डारीका अनुसार आ.व. २०७८/०७९ मा स्थानीय तहहरुले खर्च भएको बजेट साउनमा फिर्ता गर्दा राजश्वमा बृद्धि देखिएको र गत आर्थिक वर्षमा असार मसान्त भित्रै फिर्ता गर्नुपर्ने नियमानुसार फिर्ता गरेकोले बजेट घटेको देखिएको बताउनुभयो ।

यस्तै बागलुङमा गत आर्थिक वर्षमा राजश्व संकलनमा बृद्धि भएको छ । कोलेनिका बागलुङका अनुसार आ.व. २०७८/०७९ मा भन्दा गतआ.व. २०७९/०८० मा राजश्व संकलनमा बृद्धि भएको हो । कोष नियन्त्रक भण्डारीका अनुसार गतआ.व. २०७९/०८० मा १ अर्ब ४३ करोड ५५ लाख २८ हजार ८९४ रुपैयाँ राजश्व संकलन भएको छ । बागलुङमा संघ तर्फ १ अर्ब २१ करोड ९ लाख ९० हजार ३२० रुपैयाँ र प्रदेश तर्फ २२ करोड ४५ लाख ३८ हजार ५७४ रुपैयाँ राजश्व संकलन भएको छ ।

vfhf vfg--------

सोमबार राती मृत फेला परेको खवर सार्वजनिक भएपनि प्रहरीले मंगलबार साँझ उहाँको शव पोष्टमार्टमको लागि धौलागिरी अस्पताल बागलुङ ल्याएको थियो । प्रहरी प्रधान कार्यालयले पोखरा पठाउन निर्देशन दिएकाले बागलुङमा पोष्टमार्टम नगरी पोखरा पठाईएको प्रनाउ केसीले बताउनुभयो । 'पौडेलको हत्या अभियोगमा दुई जनालाई पक्राउ गरेका हौं,' केसीले भन्नुभयो,' पौडेलले लगाएको सुनको सिक्री होटलको भन्छा कोठामा फेला परेको छ ।' घटना शंकास्पद देखिएको भन्दै प्रहरी उपरीक्षको नेतृत्वमा घटनास्थल बडिगाड गाउँपालिका-६ खार बजार पुगेको प्रहरीले आमाछोरालाई पक्राउ गरेको थियो ।

आशा होटल एण्ड खाजा घरमा गए राति प्रहरी इञ्चार्ज पौडेल मृत फेला परेका थिए । प्रहरीले घटनाका विषयमा अनुसन्धानपछि मात्रै वास्तविकता बताउने जनाएको छ । प्रहरी उपरीक्षक योगेन्द्र कुमार खड्काले मृत्तक पौडेलको नाकमा कोतारेको र घाँटीमा निल डाम रहेकोले हत्या शंकास्पद देखिएपछि होटल संचालक आमा र छोरालाई पक्राउ गरि अनुसन्धान अगाडी बढाइएको बताउनुभयो । उहाँले अनुसन्धान भैरहेको र शंका गरिएको बिषयमा थप बोल्न नमिल्ने र घटना हत्याको आशंका मात्रै नभएर हत्या भएको बताउनुभयो । उहाँले विवाद र हत्याको बारेमा थप अनुशन्धानबाट खुल्ने र पछि पत्रकार सम्मेलन गरेर जानकारी गराउने बताउनुभयो ।

मृत्तक पौडेल सोमबार बेलुका ८ बजे एक जना साथीसँग खाजा खान होटलमा पुगेका थिए । सँगै गएका साथी फर्केपनि पौडेल सोही होटलमा खाजा खाँदै बसेको र पौडेलले आत्माहत्या गरेको भन्दै होटल संचालकका आमा आशा र छोरा विनोदले वडा अध्यक्ष विरबहादुर खत्रीलाई राती १ बजे फोन सम्पर्क गरेपछि उहाँले गाउँपालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्षलाई जानकारी गराएको बताउनुभयो । गाउँपालिका उपाध्यक्ष भिमसेन वनले घटनाको बारेमा राती सवा १ बजे प्रहरीलाई खबर गरेपछि राती साढे १ बजे भिमगिठे र २ बजे बुर्तिबाङबाट प्रहरीको टोली घटनास्थलमा पुगेको थियो । प्रहरीको टोली होटलमा पुग्दा पौडेलको शब होटलको भान्सा र खाजा खाने कोटाको डोका नजिक मृत्त अवस्थामा रहेको थियो ।

दूध डेरी तथा फर्मको अनुगमन

बागलुङ - साउन महिनामा अत्याधिक प्रयोगमा आउने दूध तथा दूग्धजन्य पदार्थको गुणस्तर कायम गर्न बागलुङ बजारका दूध डेरी तथा फर्महरुको अनुगमन गरिएको छ।

खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय बागलुङको संयोजनमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बागलुङ नगरपालिका, राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्च, बागलुङ उद्योग वाणिज्य संघ सहित प्रहरी र पत्रकारको टोलीले बजारका बिभिन्न दुग्ध डेरी पसलको बिहीबार अनुगमन गरेको हो । हरेक दुधजन्य बस्तुमा गुणस्तर कायम गरी उपभोक्ताको अधिकार सुनिश्चित गर्न बजार अनुगमन गरिएको खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय बागलुङका प्रमुख सौरभ श्रेष्ठले जानकारी दिनुभयो ।

अनुगमनको क्रममा दर्ता गरेको वा दर्ता नविकरणको पत्र र सोही अनुसार व्यवसाय संचालन गर्न मूल्यसूची सबै उपभोक्ताले देख्ने गरी अनिवार्य रुपमा टाँस्न निर्देशन दिइएको बागलुङ नगरपालिकाका योजना अधिकृत युक्त प्रसाद सुवेदीले बताउनुभयो ।

अनुगमनका क्रममा गुणस्तरहिन सामग्री भने फेला नपरेको जिल्ला प्रशासन कार्यालय बागलुङका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी चित्राङ्गत बरालले जानकारी दिनुभयो । सहायक प्रजिअ बरालले कुनै पनि उद्योगका रुपमा दर्ता गरेको व्यवसायले अन्य फार्मका उत्पादन बेच्न नहुने कानूनी प्रावधान रहेको बताउदै दूग्ध डेरी र फर्महरुलाई सचेत बनाउनुभएको थियो ।

आम उपभोक्ताको स्वास्थ्य लाई खेलवाड गरी गुणस्तरहिन सामग्री बेचबिखन गरेको पाईएमा कानुन बमोजिम कारबाही हुने राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्चका अध्यक्ष शैलेन्द्र कुमार श्रेष्ठले बताउनुभयो । समय-समयमा हुने गरेका यस्ताखालका अनुगमनले बजार क्षेत्रमा केही सुधार भएपनि अझै पुर्ण नभएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय बागलुङका शाखा अधिकृत रामप्रसाद शर्माले बताउनुभयो ।

साप्ताहिक खेलकुद खबर

व्याडमिन्टन प्रतियोगिता सकियो

बागलुङ - नेपाल निजामति कर्मचारी संगठन जिल्ला कार्य समिति बागलुङको आयोजनामा व्याडमिन्टन प्रतियोगिता शनिवार सम्पन्न भएको छ । शहिद मनोज, झपेन्द्र, सुरेन्द्र स्मृति दिवसको अवसरमा शहिद सप्ताहको सन्दर्भमा जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयका कर्मचारीबिच डवलमेन व्याडमिन्टन प्रतियोगिता सम्पन्न गरिएको हो ।

प्रतियोगितामा जैमिनी नगरपालिकाका बिजय थापा र खुमन पुनको टोली बिजेता बनेको छ । त्यसैगरी, पूर्वाधार बिकास कार्यालय बागलुङका प्रकाश श्रीस र चन्द्रबहादुर पुनको टोली उपबिजेता बनेको छ ।

प्रतियोगितामा १६ टिमको सहभागीता रहेको थियो । बिजेता टिमलाई नगद रु. ८ हजार, ट्रफि, मेडल र प्रमाणपत्र तथा उपबिजेता टिमलाई नगद रु.५ हजार, सहित मेडल र प्रमाणपत्र प्रदान गरिने संगठनका अध्यक्ष श्याम थापाले जानकारी दिनुभयो ।

बिजेता तथा उपबिजेता टिमलाई शहिद सप्ताहको अन्तिम दिन १५ गते हुने मुल समारोहमा पुरस्कार प्रदान गरिने अध्यक्ष थापाले बताउनुभयो ।

संगठनले बिभिन्न पेशागत आन्दोलनका क्रममा राज्यबाट शहिद बनाइएका शहिद मनोज, झपेन्द्र, सुरेन्द्रको सम्झनामा स्मृति दिवस रचनात्मक कार्यक्रम गरी मनाउदै आईरहेको छ ।

कार्यक्रममा नेकपा एमालेका जिल्ला अध्यक्ष हिराबहादुर खत्री, संगठनका केन्द्रिय सचिवालय सदस्य एवं जिल्ला इन्चार्ज तेजप्रसाद निउँरे र नेपाल व्याडमिन्टन संघका केन्द्रिय सदस्य निर्माणकुमार श्रेष्ठले मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रम नेपाल निजामति कर्मचारी संगठन जिल्ला कार्यसमिति बागलुङका अध्यक्ष श्याम थापाको अध्यक्षता, सहसचिव मदन सुवेदीको स्वागत र सचिव मनोज कार्कीको संचालनमा सम्पन्न भएको थियो ।

dfgj-af3

अझ मौलायो। हुँदाहुँदा, राजाको सवारी हुँदा सिकार गर्ने चलन बस्यो। बिस्तारै चोरी सिकार र अंगको अवैध व्यापारले तीव्रता पायो भने अर्कोतर्फ, राणाकालको अन्त्य र तराईमा मलेरियाको उन्मूलनसँगै बसाइसराइ दर बढ्नाले वनजंगलको फँडानी तीव्र बन्यो। बस्ती बढ्न थालेपछि बाघको प्राकृतिक वासस्थान मासिँदै गयो।

सन् ५० र ६० को दशकमै विदेशी विज्ञ टोलीले नेपालमा वन्यजन्तु सखाप हुने चेतावनी दियो। चेतावनीपश्चात् 'फ्यागसिप स्पिसिस मोडल कन्जरभेसन' मोडेल अर्थात् 'ठूला जनावरलाई जोगाउने र निश्चित ठाउँहरु त्यसका लागि तय गर्ने सोच'अनुरुप नेपालमा संरक्षणका प्रयासहरू थालिए, त्यसैको एक स्वरूप थियो- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९। राष्ट्रिय संरक्षण रणनीतिले पनि नेपालमा प्राकृतिक सम्पदाको दोहनमा रोक लगाउँदै संरक्षणमा अगाडि बढाउन मद्दत पुऱ्यायो। वन्यजन्तु संरक्षणका लागि नेपाली सेनाले पनि ठूलो भूमिका खेलेको छ। नेपालमा बाघ संरक्षण र वन्यजन्तु चोरीसिकार नियन्त्रणतर्फ नेपाल प्रहरी केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरोको भूमिका पनि महत्त्वपूर्ण छ। राजा महेन्द्रको निधनपछि वीरेन्द्रको पालामा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापना भयो। उसो त, राणाकालमै वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षणका लागि चिडियाखानाको स्थापना गरिएको थियो। सन् १९५० को दशकमा प्राकृतिक विज्ञान संग्रहालय, गोदावारी वनस्पति उद्यान स्थापना भएको इतिहास भेटिन्छ, तर यी फजुल गए। ती संरक्षण अभियान फलदायी हुन सकेनन्। एकोहोरो 'संरक्षण, संरक्षण' भनियो तर आर्थिक उपार्जनसँग जोडिएन। यहिक्रममा विभिन्न ठाउँमा बाघ, हात्ती, गैँडाले विध्वंस मच्चाए। मान्छे र वन्यजन्तुबीच द्वन्द्व बढ्यो। यसक्रममा 'जनवार कि मान्छे?' भन्ने प्रश्नहरू उठे। संरक्षणमा स्थानीयको अपनत्वबोध नहुँदा एवम् संरक्षणलाई आम्दानीको माध्यम बनाउन सकिन्छ भन्ने चेतनाको अभावले वन्यजन्तु पर्यटनले गति लिन सकेन।

बाघसहित वन्यजीवलाई गौरवको विषयमा सीमित नराखी स्थानीयलाई जीविकोपार्जन र राज्यलाई राजस्वको स्रोतका रूपमा विकसित गर्दा वन्यजन्तु संरक्षण प्रतिफलमूलक र दिगो हुन्छ भन्ने चेत विकसित हुन् समय लाग्यो, तर भएरै छाड्यो। यसमा संरक्षणकर्मीहरू खुसी भए। र, वन्यजीवहरू पनि। सोही उल्लासको क्षण हो, जब नेपालले आफ्नो प्रतिबद्धाभन्दा माथि गई बाघको संख्या झन्डै तेब्बर गरेर आफ्नो संकल्प पुरा गर्यो। यसपछि 'हिमाल र लुम्बिनी मात्रै छ' भन्ने नेपालीले 'हामीसँग बाघ पनि छ' भन्न थाले। यहि माउथ पब्लिसिटीकै कारण हाल नेपाल आउने ५० प्रतिशत पर्यटकहरू निकुन्ज पर्यटनका लागि पुग्दछन् (सन् २०१९ मा ११ लाख ५२ हजार पर्यटकले नेपाल भ्रमण गरेकोमा ७ लाख पर्यटकले संरक्षण क्षेत्रको भ्रमण गरेका थिए।) यस यात्राले 'वन्यजन्तु भगाएर होइन, जोगाएर लाभ हुने रहेछ' भन्ने स्थानीयवासीलाई बुझायो भने 'वन्यजन्तु नेपाली पर्यटन समृद्ध बनाउने आधारस्तम्भ रहेछन्' भन्ने बोध सरकारलाई गरायो। यद्यपि, स्रोतसाधनको अभावका बाबजुद वन्यजन्तु सिकारको नियन्त्रण र बाघका महत्वपूर्ण वासस्थानको रक्षा गरेर बाघ संरक्षणमा ऐतिहासिक उपलब्धि हासिल गरेतापनि स्थानीय समुदायले भने ठूलो मूल्य चुकाइरहेको तितो यथार्थ विद्यमान छ। किन ? किनभने बाघ मात्रै बढेन, बाघको आक्रमण पनि बढ्यो।

बाघ बढ्यो, बाघको आक्रमण पनि बढ्यो

बाघको संख्या बढेसँगै नेपालमा बाघले गर्ने क्षतिका घटनाहरू पनि बढ्दो अवस्थामा छ। राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको तथ्यांकअनुसार, आर्थिक वर्ष ०७६/७७ निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रहरूमा बाघले गरेका क्षतिको घटनना १७५ थियो। यो दर बढेर आर्थिक वर्ष ०७७/०७८मा ३०६ पुगेको थियो भने ०७८/०७९ मा बाघबाट भएको क्षतिको घटना ३ सय ६० छ। ०७८र०७९ मा बाघको आक्रमणमा परेर १४ जनाको मृत्यु भएको थियो भने पाँच जना सामान्य घाइते र तीन जना सख्त घाइते भएका थिए। ०७६/०७९ सम्ममा राष्ट्रिय निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र १०४ वटा बाघको आक्रमणबाट ६२ जनाको ज्यान गएको थियो। यस अवधिमा बाघमा आक्रमणमा पर्नेमध्ये करिब ६० प्रतिशतको मृत्यु भएको र २८ प्रतिशत सख्त घाइते भएका थिए। बाघ आक्रमणको सबैभन्दा बढी घटना बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा देखिन्छ। सो तीन वर्षमा भएको ३३ आक्रमणको घटनामा १९ जनाको मृत्यु भएको थियो। ६ जना सामान्य घाइते र ८ जना सख्त घाइते भएका थिए। यसप्रकार, घाँस र दाउरा वा अन्य कुनै वनजन्य उत्पादन लिन जङ्गल वा बफर जोनमा हुँदा हरेक महिना तीन जनालाई बाघले आक्रमण गर्ने अनुमान गरिएको छ। बाघको आक्रमणबाट विगत एक दशकमा संरक्षणकर्मी र कार्यकर्तासहित तीन सयभन्दा बढीको ज्यान गएको तथ्यांक छ।

समुदायलाई नजोगाई वन्यजन्तुको रक्षा गर्नु आखिरकार संरक्षणको लागि पनि क्रूर मूल्य हो। संकल्पयात्राको सफलतामा सरकार मस्त भइरहँदा स्थानीय समुदायले चुकाएको मूल्य भने अझै उपेक्षित छ। उनीहरूले चुकाएको मूल्यको दस्ताबेजीकरणसमेत पर्याप्त छैन। यसकारण, बाघको संख्या बढेकोमा उत्सव मनाइरहँदा वन्यजन्तुको आक्रमणमा मारिएकाहरूको परिवारको अनादर त भइरहेको छैन भन्ने टड्कारो प्रश्नको उत्तर खोज्न अत्यावश्यक भइसकेको छ।

अन्त्यमा, निःसन्देह वन्यजन्तुको प्राकृतिक बासस्थान संरक्षण गर्नुपर्छ। संकटापन्न प्रजातिको भविष्यका लागि वन्यजन्तु क्षेत्रनजिकका स्थानीय बासिन्दाको चिन्ता र चासोको सम्बोधन गर्न आवश्यक छ। स्थानीय बासिन्दा वन्यजन्तु संरक्षणको महत्वपूर्ण घटक हुन्। यदि यी बासिन्दा र वन्यजन्तुबीच शत्रुतापूर्ण सम्बन्ध बन्छ भने संरक्षणमा उदासिनता देखिन सक्छ अथवा वन्यजन्तुसँग प्रतिशोधकै वातावरण सिर्जना हुन सक्छ। अतः नेपालमा मानव-बाघ द्वन्द्व समाधान गाउँखाने कथा जस्तो नबनोस्।

नेपालप्रेसबाट साभार।

dfgj

हर्कलाई नै पाउँछे। त्यो करुवा त्यसकारण पनि उसलाई प्रिय लाग्छ। केही जिनिस, केही थोकलाई मानव देहसँग रूपायित गरेर पात्रलाई कामाशक्त बनाउँछन्, व्याकुल बनाउँछन्–लेखकले ठाउँ ठाउँमै। 'अँध्यारो कुनो'मा लाग्छ- मानिसको अन्तरङ्ग भावना - जैविक मनोविज्ञानलाई पनि यति सहज ढङ्गले अभिव्यक्त गर्न सकिँदो रहेछ। यौनशास्त्रको विषयमा लेखकसँग कति धेरै रसिक ज्ञान रहेछ- त्यसलाई आख्यानमा रूपायित गर्ने–त्यो कला पनि उनीसँग सुन्दर रहेछ। वीपीका अनुयायी कथाकारका रूपमा उनलाई यसै कथा सङ्ग्रहले दह्याउन सकेको छ। सहजवृत्तिलाई वीपीका आख्यानमा भन्दा अलि बढी वस्तुकरण गरिएको छ। वीपीका साहित्यमा काम वासनालाई प्रत्यक्ष– त्यसरी देखाइएको छैन। विचारका माध्यबाट ती व्यक्तिएका छन्। यौनिकता जस्तो कठिन विषय, त्यसमा पनि भाषा विहीन पशुप्राणीको सन्दर्भमा अबोध पात्र नन्दुलाई तेलीले त्यो कुरा कसरी बुझाउन सकेको ? अर्थात् कथाकारले कसरी प्रस्ट्याउन सकेका ? गुडगुडी कथामा त्यो विचारपूर्ण टुङ्ग्याई बडो सुन्दर छ। भट्टराईका कथामा प्रायः पुरुष पात्र ज्यादा छन्। रति-रागका विषयमा महिलाहरू त्यति खुल्न सक्दैनन्। गुप्त विद्यामा पुरुषहरूकै यौनिक संवाद छ। घटना त्यस्तो केही छन्। पुलिङ्ग जातिहरू एक ठाउँमा जमघट हुँदा यौनका प्रसङ्गमा कस्ता संवाद चल्छन् ? त्यो कुरा यस कथामा छ। मानिसहरू यस्ता सन्दर्भमा गफिँदा किन उत्साहित हुन्छन्? जीव विज्ञानमा यो अद्भुतको विषय छ। मानवको सौर्य, शक्ति, तेजको स्रोत यसैमा छ, माया प्रेममा छ। त्यही भनिन्छ। कोही व्यक्तिमा यस्तो क्षमता हुन्छ कि उसले जसरी जस्तो बोल्दा पनि सुहाउँछ। साना नानीहरूको तोते बोली जस्तै। उनीहरूको नराम्रो बोली पनि प्रीतिकर लाग्छ। अझ उल्टै हाँसिन्छ। त्यस्तै कोही व्यक्तिले गाली दियो भने त्यो गाली–गाली लाग्दैन। बरु माया गरेको आभास हुन्छ। एकाध पात्रलाई भट्टराईले त्यही शक्ति दिएका छन्। जसमा लज्जाबोध कम्ती छ, तिनीहरूले जस्तो बोल्दा पनि स्वाभाविक लाग्छ। यौनिकतामा अझै धेरै खुल्न पऱ्यो भने पीपी सर र लुरी भाउजू जस्ता पात्र उनी रच्छन्। झुनझुनामा माइला दाइ र माइली भाउजूको त्यो दैनिक गतिविधि मलाई आश्चर्य लाग्छ। कथा त्यसरी आखिरी होला लागेको थिएन। अन्त्यमा पुग्दा पनि जिज्ञासा मत्थर भएको छैन। घण्टीवाला झुनझुना खाटको रहस्य मैले बुझ्न सकिनँ। यस्ता घटना यथार्थिक हुन कि काल्पनिक ? काल्पनिक हो भने कसरी यस्तो घटना उनको मानसमा आयो होला ? अस्ट्रेलियाको भूमिमा रचित किस्ताबन्दीमा पिरतीले नेपाली युवाहरूको कठिनाइलाई देखाएको छ। सम्भवतः यौन मनोविज्ञानमा केन्द्रित हुँदा भट्टराईका कथामा अन्य पक्ष ओझेलमा परेका छन्। पात्रको अन्तर्यलाई नियाल्दा अरू विश्लेष्य कुरा पाठकले भुलिदिन्छ। तर केही शीर्षकहरू भने त्यसका विपरीत छन्। एउटा पात्र छ जगत्। ऊ प्रविधि सम्पन्न शहरमा भौँतारिएको छ। अस्ट्रेलियन जुडीको कुकुर हुन पाएको भए कति भाग्यमानी हुने थिएँ– मनमनै ऊ सम्झिन्छ। त्यहाँको बसाइलाई सहज बनाउने हेतु जुडीसँग प्रेम गर्छ। यता स्वदेशमा श्रीमती प्रतीक्षारत छे। विदेशका सम्बन्धहरू कति स्वतन्त्र छन्, उन्मुक्त छन्, क्षणिक छन्। माया गर्ने र गरिनेहरू बदलिरहन्छन्। हाम्रोमा यस्तो छैन–कथाले यही थिम बोल्छ। मधेसमा विद्रोह छ–त्यही संरचनामा रचिएको मेरो फुलवाले धेरै अर्थ राखेको छ। यो एउटा बित्यासको कथा हो, कारुणिक कथा। सम्भावित मृत्युको नृत्य कथा। मृत्यु देखाइए पनि आखिरीमा मृत्युको उपस्थिति भने छैन। मधेसका नागरिक समाजले पहाडियामाथि गरेको विरोध, विद्रोह, अपमान खेदपूर्ण छ। निर्दोष पहाडिया मूलका तराईवासीलाई शत्रुताको दृष्टिले गरिएको त्यो अभद्र व्यवहार मन खिन्न हुने खालको छ। किन त्यसो गरिन्छ ? जहाँ बसे पनि आखिर हामी एउटै परिवारका सदस्य होइनौँ ? मास्टरी पेसामा लागेको नन्द अचानक अपहृत हुन्छ। मधेसका युवा कार्यकर्ताले अब उसलाई मार्छन्–एउटा भयले झस्काइरहन्छ–भयानक त्यो करुण स्थितिले संवेदनशील बनाउँछ। ऊ फर्केएर आउँछ आउँदैन ? म उद्विग्नताले शिथिल हुन्छु–कथाले मलाई थकाउँछ। कथानकको मध्य भागमा नन्दुको बालस्मृतिले आकर्षण गर्दा उसका अगाडि रहेको मृत्यु मैले भुलिसकेको हुन्छु। अन्त्यमा पुग्दा बल्ल निःसन्देह भएँ–अब नन्दु बाँच्यो। बालसखा फुलवा ! धन्य छ। जसले नायकलाई बचाउँछ, जीवन-दान दिन्छ। फुलवाप्रति म कृतज्ञ भएँ–मृत्युबाट आफैँ छुटकारा पाएको अनुभव गरेँ। अन्तिममा कथाकारले एउटा प्रश्न छोडेका छन्–सम्बन्धित निकायलाई। जुन एकदमै विचारणीय छ, "पहाडिया हुनुमा खराबी के छ ? राज्य सञ्चालकले गरेको विभेदको प्रतिफलको भागिदार नन्दु मास्टर जस्तो किन हुनु पऱ्यो (पृ-८०)।" यस प्रश्नसँगै फेरि म रक्ष राईलाई सम्झिन्छु। उनको अनुसन्धानात्मक ग्रन्थ 'युद्ध सौन्दर्य चिन्तन'ले माथिको प्रश्नको असल जवाफ दिएको छ। एकपटक सचेत नागरिक सम्पूर्णले त्यसको अध्ययन गर्न जरुरी छ। माओवादी जनयुद्धको समयमा श्रीमान गुमाएकी लक्षिमायाको कथा बोलेको छ सल्लाको रुखले। युद्धका डोबहरू ती अझ पनि मेटिन सकेका छैनन्। ठट्टामा साधनाले आत्महत्याको प्रयास किन गरी ? मैले अन्त्यसम्म त्यसको कारण खोजेँ। फेला पारिनँ। त्यसो त स्वयं पात्रलाई नै थाहा छैन, 'आफूले विष सेवन किन गरेँ' भनेर। सन्तान नजन्मिनुको हेतु त्यसो गरी या त ऊ डिप्रेशनमा थिई ? फेरि ऊ मानसिक रूपमा त्यति कुण्ठित जस्तो पनि लाग्दैन। ऊ सद्दे नै लाग्छ। बडो रोचक ढङ्गले कथानक अघि बढ्छ। कलात्मक छ अभिव्यक्ति, पठनीय छ शिल्प। तर लेखनको ध्येय स्पष्ट छैन। आत्महत्याको प्रयास गर्नेहरूको मनोविश्लेषण गर्न शायद यो कथा लेखिएको हुनुपर्छ। मानिसले आत्महत्या किन गर्छ ? निमेषभरको गलत सोच आउँदा आफूलाई नियन्त्रण गर्न सकेन भने ऊ त्यसै क्षणदेखि जीवनसँग हार्ने छ। सेकेण्डको निर्णयले ऊ बरबाद हुने छ। बरबाद हुन थाल्ने छ। एक समय अध्ययनको सिलसिलामा अस्ट्रेलिया पुगेका लेखक भट्टराईका कथामा त्यस भूमिका चरित्र आइरहन्छन्। काँचो सल्लाहको पात्र बेहरूज त्यहींको एक चरित्र हो। उसको मनस्थितिलाई यसरी दृश्यात्मक बनाइएको छ कि, अदृश्य आवेग संवेगलाई भाषामा देखाउन सक्नु–मनोविज्ञान तथा यौन मनोविज्ञानमा सफल आख्यानकार हुने लक्षण हुन्। बेहरूज पछिल्लो समय मारियाको प्रेममा अभिभूत भएको छ। तर मारियाले उसलाई प्रेम गर्छे गर्दिन प्रस्ट छैन। ऊ एकतर्फी प्रेममा सम्मोहित छ। पच्चीस वर्ष अघि लण्डनकी मेरीसँग उसको सम्बन्ध थियो। केही शारीरिक त्रुटिले हीनता बोध भएको ऊ एक इन्जिनियर हो। केही कुरामा कुण्ठित भए पनि अरू थोकमा आफूलाई ऊ अब्बल देख्ने गर्छ। 'अँध्यारो कुनो'का यी कथाहरू काल्पनिक हुन सक्दैनन्। हुन सक्छ कथानक काल्पनिक भए पनि ती मानव मनकै अनुगुञ्जन हुन्। मानव मनकै संवेग हुन्। आकाङ्क्षा र अतृप्ति हुन्। ऊ किञ्चित तृप्त हुन सक्दैन। त्यसैले ऊ अविच्छिन्न गतिशील छ, उत्साहित छ, ऊर्जाशील छ। त्यही असन्तुष्टिको शृङ्खला रहेछ निरन्तरको बचाइ। कथाकार भट्टराईले त्यही त देखाउन खोजेका छन्। मलाई सुहारी बनाइदेऊमा माटाको भाँडा रच्ने गिरिधर दार्शनिक मुडमा त्यस्तै केही भन्छ, "इच्छा, आकाङ्क्षा, माया, मोह जस्ता तौलहीन तर अदृश्य भारहरूबाट मान्छे थिचिएको हुन्छ (पृ-१०४)।" समग्रमा कथा राम्रा छन्, केही सामान्य त्रुटि त्यो त भइरहन्छ नै। जीवनभर साधना गरे पनि सम्पूर्ण त कोही हुने होइन। एउटा त्रुटि परिष्कृत गरे पनि अर्को नयाँ त्रुटि जन्मिरहन्छ। त्रुटिरहित मानिस कहीँ हुन सक्दैन। अँध्यारो कुनो'ले पनि यही त भनेको छ। उसका राम्रा र नराम्रा कुरालाई मिलाएर बुझ्ने चेष्टा गर्नु नै मूल्याङ्कन गर्ने कला हो, क्षमता हो, शक्ति हो। मनोविज्ञान तथा यौन मनोविज्ञानका प्रणेता वीपी कोइरालाको लेखन मार्गलाई पछिल्लो पुस्ताले निरन्तरता दिँदै आएको छ। त्यस्तै मध्येका अनुयायी भट्टराईको लेखन सबल देखिन्छ। उनको अँध्यारो कुनो' पठनीय छ। प्रारम्भिक चरणमै यस्ता प्रभावकारी कथा लेख्ने भट्टराईको कलम नरोकियोस् मेरो यही शुभेच्छा छ।

साहित्यपोष्टबाट साभार।

8]ªuLaf6 arf}+

- pRr Hj/f] cfpg'.
- hf]gL{/ dfz{k]zLx¿df c;Xo kL8f xg'.
- cfFvfsf] u8]FbL bVg'.
- cToflws 6fpsf] bVg'.
- z/L/df /ftf lald/fx¿ cfpg'.
- jfsjfsL nfUg' jf jfGtf xg'.

o:tf nIf0fx? b]vfk/]df 8]ªuL xg ;S5 . tTsfn
lrlsT;s jf :jf:Yo sd{Lsf] ;Nnfx lncf}+

gkfn ;/sf/
lj1fkg af]8{